

Sausį daugėja nedarbingumo pažymėjimų: kaip gauti ligos išmoką?

Žiemą nedarbingumo pažymėjimų skaičius smarkiai išauga - paprastai jis pasiekia piką sausį. Šiomet jau išduoti 255 tūkstančiai nedarbingumo pažymėjimų, per dieną jų registruojama apie 15 tūkstančių. Palyginti, pernai lapkritį ir gruodį per mėnesį išduota apie 214 tūkstančių nedarbingumo pažymėjimų. „Sodra“ primena, ką daryti, kad susirgę gautumėte ligos išmoką.

Nepriklausomai nuo metų laiko, dažniausia ligos priežastis – ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos. Vasarą jos sudaro 17 proc. visų ligos atvejų, rudenį – 25 proc., žiemą – vidutiniškai 32 proc.

Sausį dėl ūmių kvėpavimo takų ligų išduota 110 tūkstančių nedarbingumo pažymėjimų, iš jų dėl gripo – 14 tūkstančių. Nedarbingumo pažymėjimų dėl Covid-19 – beveik 2 tūkstančiai. Nedarbingumo pažymėjimai dėl ūminių kvėpavimo takų ligų, gripo ir koronaviruso sudaro apie 44 proc. visų ši mėnesį išduotų nedarbingumo pažymėjimų. Tai pažymėjimai išduodami ir dėl paties asmens ligos, ir dėl sergančio šeimos nario slaugymo.

Nedarbingumo pažymėjimas yra pagrindas skirti ir mokėti ligos išmoką. Vis dėlto išduotas nedarbingumo pažymėjimas dar nereiškia, kad ligos išmoka bus paskirta.

Ligos išmoka skiriama ligos socialiniu draudimu apdraustiems žmonėms, tapusiems laikinai nedarbingais ir dėl to praradusiems darbo pajamų.

Kad gautų ligos išmoką, žmogus turi būti sukaupęs ne trumpesnę kaip 3 mėnesių per paskutinius 12 mėnesių arba ne trumpesnę kaip 6 mėnesių per paskutinius 24 mėnesius ligos socialinio draudimo stažą.

Vieną kartą pateiktas prašymas galios visiems būsimiems ligos atvejams

Svarbu – ligos išmoka neskiriama automatiškai. Norint gauti ligos išmoką, reikia pateikti prašymą „Sodrai“. Tai pakanka padaryti vieną kartą per visą gyvenimą. Pateiktas neterminuotas prašymas galioja visiems ateities ligos ar ligošio slaugymo atvejams. Jį galima pateikti bet kuriuo metu, net nelaukiant, kol susirgsite ar reikės slaugyti susirgusį šeimos narį.

Pateiktas neterminuotas prašymas galioja ir vienerius metus atgal. Pavyzdžiui, jei žmogus sirgo ir turėjo išduotą nedarbingumo pažymėjimą 2024 m. vasarį, tačiau tuomet nepateikė prašymo ligos išmokai skirti, ligos išmoka jam negalėjo būti išmokėta. Jei žmogus pateiks prašymą šių metų sausį, jam bus išmokėta ligos išmoka už praėjusį laikotarpį. Svarbu, kad nuo ligos pabaigos nebūtų praėję daugiau nei 12 mėnesių.

Sausį daugėja nedarbingumo pažymėjimų: kaip gauti ligos išmoką?

Prašymą dėl ligos išmokos galima pateikti per asmeninę „Sodros“ paskyrą www.sodra.lt/gyventojui. Asmeninėje paskyroje taip pat galima patikrinti, ar priimtas sprendimas dėl ligos išmokos skyrimo. Jei nurodysite savo el. pašto adresą, visa informacija bus siunčiama ir elektroniniu paštu.

Ligos išmoka apskaičiuojama kiekvienam žmogui individualiai

Ligos išmokos dydis apskaičiuojamas kiekvienam žmogui individualiai pagal jo draudžiamąsias pajamas, turėtas per paeiliui einančius tris mėnesius, buvusius prieš mėnesį iki mėnesio, kai žmogus susirgo.

Pavyzdžiui, jei žmogaus laikinasis nedarbingumas prasidėjo 2025 m. sausį, vertinamos 2024 m. rugsėjo, spalio ir lapkričio draudžiamosios pajamos. Draudžiamosios pajamos yra žmogaus darbo pajamos, nuo kurių buvo sumokėtos socialinio draudimo įmokos ligos socialiniam draudimui, taip pat žmogui priskaičiuotos ligos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros išmokos ar nedarbo socialinio draudimo išmokos.

Ligos išmoką už dvi pirmąsias kalendorines nedarbingumo dienas, sutampančias su darbuotojo darbo ar tarnybos grafiku, moka darbdavys, nepriklausomai nuo darbuotojo turimo ligos socialinio draudimo stažo. Už dvi pirmąsias nedarbingumo dienas darbdavys turi mokėti išmoką, ne mažesnę kaip 62,06 proc. gavėjo vidutinio darbo užmokesčio.

Nuo trečiosios laikinojo nedarbingumo dienos ligos išmoką moka „Sodra“. Ligos išmokos dydis sudaro 62,06 proc. išmokos gavėjo kompensuojamojo uždarbio dydžio. Ligos išmoka už vaiko slaugą siekia 65,94 proc. išmokos gavėjo kompensuojamojo uždarbio dydžio. Nuo ligos išmokos „Sodra“ atskaito 15 proc. gyventojų pajamų mokesčio ir 6 proc. privalomojo sveikatos draudimo įmokų.

Šiuo metu vidutinė vienos dienos ligos išmoka yra 48,7 euro. Ligos išmoka vidutiniškai mokama 9 dienas.

Ligos išmoka savarankiškai dirbantiems

Žmonės, vykdantys savarankišką veiklą, išskyrus dirbančius pagal verslo liudijimą, kaip ir kiti dirbantys, yra draudžiami ligos ir motinystės socialiniu draudimu. Šias socialines garantijas jiems užtikrina socialinio draudimo įmokų (VSD) mokėjimas.

Dažnai savarankiškai dirbantys gyventojai pajamas deklaruoja ir įmokas „Sodrai“ sumoka už visus metus iki kitų metų gegužės 1-osios. Tuomet „Sodra“ gali įvertinti, ar jie teisės į išmoką dieną buvo draudžiami, ar buvo įgiję reikalingą socialinio draudimo stažą, ir

Sausį daugėja nedarbingumo pažymėjimų: kaip gauti ligos išmoką?

apskaičiuoti išmokos dydį pagal sumokėtas įmokas.

Pavyzdžiui, jei asmuo susirgo ir turėjo išduotą nedarbingumo pažymėjimą šių metų sausį, tačiau nemokėjo einamųjų VSD įmoku, ligos išmoka jam galėtų būti paskirta ir išmokėta tik po to, kai jis kitais, 2026 metais, deklaruos pajamas ir sumokės VSD įmokas už visus 2025 metus.

Kad taip nenutiktų, patariama VSD įmokas mokėti kiekvieną mėnesį. Savarankiškai dirbantys gyventojai laikomi apdraustaisiais ligos ir motinystės socialiniu draudimu, jeigu iki kalendorinio mėnesio pabaigos yra sumokėję VSD įmokas ir pateikę „Sodrai“ SAV pranešimą apie savarankiškai dirbantį asmenį už kalendorinį mėnesį, ėjusį prieš mėnesį, kurį įgyjama teisė į išmoką.

Kaip ir kiti apdraustieji, savarankiškai dirbantys turi būti įgiję stažą ligos išmokai gauti - ne trumpesnę kaip 3 mėnesių per paskutinius 12 mėnesių arba ne trumpesnę kaip 6 mėnesių per paskutinius 24 mėnesius.

Tarkime, savarankišką veiklą vykdomas žmogus susirgs ir gydytojas jam išduos nedarbingumo pažymėjimą vasario mėnesį. Tam, kad žmogus turėtų teisę gauti ligos išmoką, VSD įmoka turi būti sumokėta ir pateiktas SAV pranešimas už sausį.

Kai kuriais atvejais ligos išmoka gali būti ir skirta ir tuomet, kai savarankiškai dirbantys asmenys yra sumokėję ligos socialinio draudimo įmokas ir pateikę SAV pranešimą „Sodrai“ už einamąjį kalendorinį mėnesį. Tačiau socialinio draudimo įmokas už einamąjį mėnesį gali susimokėti tik tie savarankiškai dirbantys asmenys, kurie socialinio draudimo įmoku už praėjusį mėnesį nesumokėjo dėl to, kad praėjusį mėnesį buvo laikinai nedarbingi arba gavo ligos, profesinės reabilitacijos, motinystės, tėvystės ar vaiko priežiūros išmokas arba teisė gauti išmoką atsirado tą patį kalendorinį mėnesį, kurį jie pradėjo vykdyti veiklą.

